біотехнологічного університету, Irina0nesterenko@gmail.com.

Nesterenko Iryna Volodymyrivna, candidate of economic sciences, Associate professor, Associate professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation of the State Biotechnology University, Irina0nesterenko@gmail.com.

УДК 338:658

ЕКОСИСТЕМА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ЯК МАСТХЕВ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО СЕРВІСУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ТОРГІВЛІ

Н.Б. Кащена, Л.М. Янчева

Стаття присвячена концептуалізації екосистеми бізнес-аналітики та її цифрових рішень у складі інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі. Визначено детермінанти впливу бізнес-аналітики на розвиток підприємства, її місце та функціонал у єдиному контурі інформаційно-аналітичної системи сервісу підтримки прийняття управлінських рішень. Обґрунтовано архітектоніку екосистеми цифрових рішень для бізнес-аналітики, інструментарій ефективного опрацювання і аналізу даних.

Ключові слова: *торгівля, управління, інформаційно-аналітичний сервіс, екосистема, бізнес-аналітика, цифрові рішення.*

ECOSYSTEM OF BUSINESS ANALYTICS AS THE MASTHEAV OF THE INFORMATION AND ANALYTIC SERVICE FOR THE MANAGEMENT OF TRADE ENTERPRISES

N. Kashchena. L. Yancheva

The extraordinary challenges and obstacles of martial law force trade enterprises to adapt to new realities and, through the ESG focus approach, turn them into strategic opportunities for sustainable functioning, development, and integration into world markets. It is noted that business intelligence is the conceptual basis for the implementation of such initiatives. The article determines the place of business analytics in the system of information and analytical service for management of trade enterprises and proves its key role in the formation of strategic decisions and operational management of commercial activities. The determinants of the impact of business intelligence on enterprise development are identified. The concept of the business intelligence ecosystem and its functionality in a single loop of the information and analytical system of the management decision support service are substantiated. The modern digital solutions that are part of the business intelligence ecosystem and contribute to the optimization of business

processes, increase in management efficiency, and competitive advantages are characterized. The architectonics of the ecosystem of digital solutions for business intelligence is formed, which includes infrastructure, data sources, and tools for their collection, processing, and integration, databases and storage, services for the implementation of analytical functions, security and authentication systems, technologies and tools for monitoring, optimization, management, training, and development. The article presents modern digital solutions of the business intelligence ecosystem that help to optimize business processes, increase management efficiency, and ensure competitive advantages of a trade enterprise. The author proves the appropriateness of a hybrid approach to ensure the effectiveness of OLAP (Online Analytical Processing) and OLTP (Online Transaction Processing) systems for data collection, analysis, and processing. For the future, it is recognized as expedient to study the latest technologies, in particular, blockchain to ensure transparency of supply chains, as well as to expand the capabilities of Big Data for more accurate forecasting of market trends.

Keywords*: trade, management, information and analytical service, ecosystem, business analytics, digital solutions*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Екстраординарні виклики та перешкоди військового стану змушують підприємства торгівлі адаптуватись до нових реалій, та навіть більше – бути на крок попереду, передбачаючи зміни й перетворюючі їх на стратегічні можливості сталого функціонування і розвитку. Векторами управлінських впливів стають втримання й забезпечення цілісності бізнесу, продуктивність бізнес-процесів, контроль ризиків, здатність працювати далі та інтеграція у світові зміни *через фокус-підхід ESG.*

Ефективність прикладної реалізації управлінських дій за визначеними напрямами *забезпечується відповідною системою* інформаційно-аналітичного сервісу підтримки прийняття управлінських рішень, складовими якого є підсистеми обліку, контролю та бізнес-аналітики. *Їх єдність* забезпечує оперативний моніторинг, оптимізацію логістики, підтримку відновлювальних заходів, адаптацію до змін ринку та сприяє сталому розвитку й інтеграції в міжнародні ринки. В комплексі це дозволяє підприємствам торгівлі не лише виживати у важких умовах, але й закладати основу для сталого розвитку та процвітання у майбутньому.

За даними експертного дослідження [1], здійсненого Європейською Бізнес Асоціацією, наразі 96% бізнесів, і підприємства торгівлі не є виключенням, у своїй діяльності продовжують орієнтуватися на Цілі сталого розвитку (ЦСР). Рівень інтеграції ЦСР у стратегію бізнесу та стратегію розвитку України оцінено експертами на 3,5 бали з 5-ти можливих, що на 0,23 пункти вище, ніж результат 2021 року. На рівні 3,5 балів ідентифіковано також рівень інтеграції

компонентів сталого розвитку у Національний план відновлення країни, й на 3,79 бали – вклад бізнес-середовища в реалізацію ЦСР, що свідчить про свідомість й соціальну відповідальність вітчизняного бізнесу.

Підприємства торгівлі, імперативами тактики і стратегії яких є екологічні, соціальні й управлінські міркування, адаптують свої бізнес-процеси до реалій воєнного стану, впроваджують цифрові рішення та гнучкі робочі графіки, активно включаються в гуманітарні ініціативи, сприяють економічній стабільності та надають допомогу постраждалим громадам, що дозволяє підтримувати економічну активність і водночас відповідати на нагальні потреби суспільства. Консеквентним базисом реалізації визначених ініціатив є бізнес-аналітика. З поміж інших складових системи інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами вона відіграє ключову роль і у формуванні стратегічних рішень та оперативному управлінні. Інтегруючі різнобічні інформаційні потоки, бізнес-аналітика дозволяє підприємствам швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, аналізувати споживчі тренди та прогнозувати майбутні потреби клієнтів, а також ефективно управляти своїми ресурсами, оптимізувати витрати та підвищувати прибутковість. Тому для підприємств торгівлі критично важливим та актуальним є впровадження прогресивних методів бізнес-аналітики та формування комплексної її екосистеми в межах інформаційно-аналітичного сервісу управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти бізнес-аналітики як сучасного інструменту управління бізнесом є предметом пильної уваги закордонних та вітчизняних науковців. На особливу увагу заслуговують праці А. Айдінера [2], Т. Байрак [3], М. Борового, Б. Дмитришина [4], Р. Бруханського [5], О. Вінничука [6], Х. Косцельняка [7], К. Кохановського [8]. Л. Філіпової [9], Дж. Франкенфілда [10], А. Чкан [11], З. Яремко [12] та ін. [13-15]. Наукові пошуки авторів здебільшого орієнтовані на дослідження сутності бізнес-аналітики, технологіях впорядкування даних та інформації через бізнес-аналітику, її впливу на показники ефективності бізнесу та роль у прийнятті управлінських рішень. Реалії сьогодення вимагають комплексного підходу та актуалізують розбудову екосистеми бізнес-аналітики, яка б інтегрувала сучасні аналітичні платформи, інструменти великих даних, системи підтримки рішень, а також методи машинного навчання та штучного інтелекту тим самим створюючи потужну базу для глибокого аналізу даних, виявлення прихованих закономірностей та

розробки оптимальних управлінських стратегій відновлення та сталого розвитку бізнесу в торгівлі.

Мета статті. Метою статті є концептуалізація екосистеми бізнес-аналітики та її цифрових рішень як складових інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перспектива стійкості в парадигмі сталого розвитку та дизайн ділового ландшафту України у світовій системі координат потребують інвестицій та скоординованих дій менеджменту підприємств на засадах адаптивності, інноваційності та транспарентності. Конструктивна взаємодія зі стейкхолдерами, залучення приватного й публічного капіталу для реалізації проєктів відновлення і розвитку та збільшення експортного потенціалу вітчизняних підприємств можливі лише за умов зрозумілого діалогу. І тут на допомогу приходить бізнес-аналітика. Саме вона забезпечує обґрунтованість і доцільність управлінських впливів, оперативність, гнучкість, відкритість і прозорість корпоративного управління (рис. 1), переводячи на системний відстежуваний рівень звітування за фінансовими та нефінансовими показниками.

Відтак, мастхевом для підприємств торгівлі є інформаційно-аналітичні сервіси, що базуються на екосистемі бізнес-аналітики, і забезпечують проактивність прийняття рішень. Під екосистемою бізнес-аналітики розуміється комплекс технологій, процесів та методологій, які забезпечують ефективне управління підприємствами торгівлі. Вона дозволяє збирати, обробляти та аналізувати інформацію для прийняття стратегічних та оперативних рішень (рис. 2).

Сучасні цифрові рішення, що входять до складу цієї екосистеми, сприяють оптимізації бізнес-процесів, підвищенню ефективності управління та забезпеченню конкурентних переваг. Найпоширенішими з них є:

– BI-платформи (Business Intelligence) такі як Power BI, Tableau, QlikView, які забезпечують комплексний аналіз і візуалізацію даних;

– системи управління базами даних (SQL, NoSQL) для зберігання великих обсягів даних;

– інструменти для статистичного аналізу і прогнозування (R, Python, SAS);

– машинне навчання та AI для автоматизації аналітичних процесів і розробки предиктивних моделей;

– Big Data технології (Hadoop, Spark) для роботи з великими масивами даних.

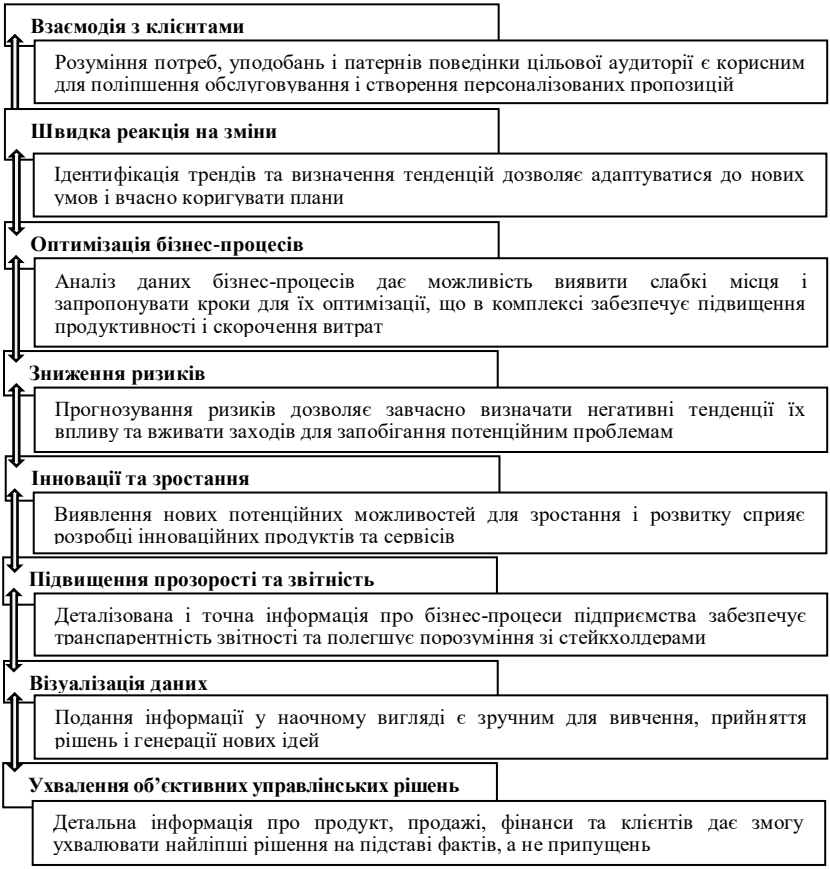

Рис. 1. Детермінанти впливу бізнес-аналітики на розвиток підприємства, *авторська розробка*

Екосистема цифрових рішень для бізнес-аналітики орієнтована на обробку та аналіз великих масивів фінансової і нефінансової інформації в режимі реального часу, що дозволяє отримувати точні та достовірні дані в оперативному порядку та оптимізувати бізнес-процеси підприємства. Крім того, вона покращує процеси прогнозування та планування, що дає змогу підприємствам бути гнучкими та адаптивними на ринку. В комплексі це забезпечує підвищення операційної ефективності, покращення якості прийнятих рішень і скорочення часу на їх прийняття.

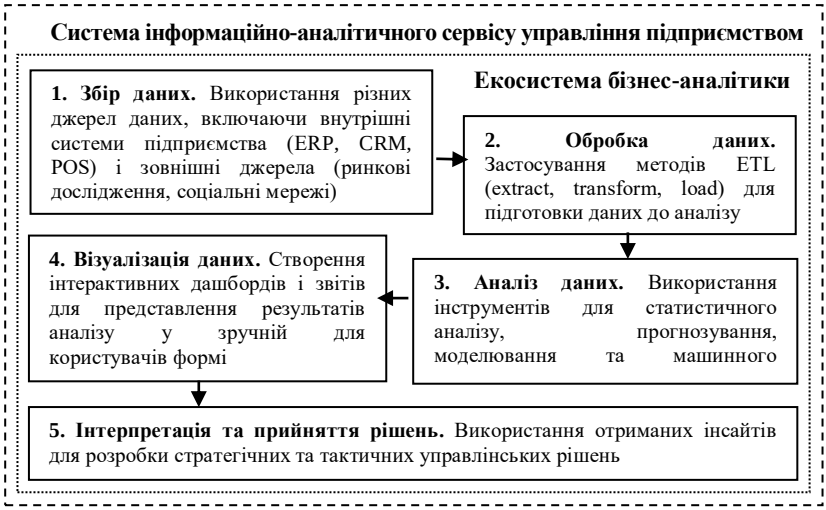

Рис. 2. Концепт функціоналу екосистеми бізнес-аналітики в системі інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі, *авторська розробка*

Прерогативами цифрових рішень у бізнес-аналітиці є:

– поліпшення точності та достовірності даних, їх об'єднання з різних джерел і проведення комплексного аналізу, що дає більш повне уявлення про бізнес-ситуацію, а також зниження ймовірності помилок, пов'язаних із людським фактором (через автоматизацію процесу збирання та оброблення даних);

– спрощення і прискорення процесу прийняття рішень через швидке опрацювання, аналіз даних і отримання бізнес-аналітиками необхідної інформації, яка дає змогу підприємствам реагувати на зміни на ринку та ухвалювати зважені рішення в режимі реального часу;

– поліпшення процесів прогнозування та планування через застосування аналітичних інструментів, які дають змогу проводити прогнози на основі історичних даних і здійснювати сценарні моделювання для оцінки різних варіантів розвитку подій, що допомагає підприємствам ухвалювати більш обґрунтовані рішення та планувати свою діяльність на майбутнє.

Архітектоніку екосистеми цифрових рішень для бізнес-аналітики формують:

– джерела даних – внутрішні (бази даних, CRM-системи, ERP-системи тощо) та зовнішні (веб-сервіси, соціальні медіа, ринкові дані, географічні інформаційні системи тощо);

– збір та інтеграція даних – процеси об’єднання даних з різних джерел у єдину систему, яка забезпечує доступність цих даних для аналізу, зокрема інтеграційні платформи та інструменти для об’єднання дани ETL (Extract, Transform, Load) процеси для збору, очищення та перетворення даних з різних джерел в єдиний формат для подальших досліджень;

– аналітичні інструменти – програмні засоби і технології, які дозволяють менеджменту підприємств збирати, обробляти й аналізувати дані, зокрема бізнес-аналітичні платформи Tableau, Power BI, QlikView (для візуалізації та аналізу даних), статистичні пакети R або Python (для складніших аналітичних завдань), машинне навчання та штучний інтелект (для прогнозування та виявлення патернів в даних):

– бази даних та сховища – дата-сховища та долони даних (для збереження та управління обробленими даними) і NoSQL бази даних (для збереження великих обсягів неструктурованих даних);

– сервіси та API (Application Programming Interface) – сервіси для реалізації різних аналітичних функцій (геоінформаційні, маркетингові, фінансові сервіси тощо) та API для зв'язку між різними компонентами екосистеми;

– системи безпеки та автентифікації – механізми захисту даних та доступу до них, включаючи рівні доступу, шифрування та автентифікацію користувачів;

– інфраструктура – сервери, обчислювальний хмарний ресурс, мережі та засоби для забезпечення високої доступності та продуктивності аналітичної системи;

– управління проектами та колаборація – інструменти і засоби для планування та виконання проектів бізнес-аналізу, спільної роботи, спілкування та обміну даними між аналітиками та іншими стейкхолдерами;

– моніторинг та оптимізація – інструменти для відстеження продуктивності системи та результатів аналізу, а також для вдосконалення процесів;

– навчання та розвиток – тренінги, освіта та навчальні ресурси для аналітиків та інших працівників, які використовують систему.

Симбіоз складових архітектури екосистеми цифрових рішень, їх варіативність [14] та інтеграція сприяють продуктивності процесів збору і аналізу даних, а поява нових цифрових інструментів змінює її ландшафт і обумовлює покращення й полегшення процесів прийняття стратегічних рішень в бізнесі, розробки інноваційних стратегій [15]. Наразі, як свідчать результати проведеного дослідження, ефективними

системами збору, аналізу та обробки даних є OLAP (Online Analytical Processing) та OLTP (Online Transaction Processing) (табл. 1).

Таблиця 1 – **Паралель систем управління базами даних**

Атрибути	Системи управління базами даних	
	OLAP	OLTP
Призначення	Обробка великих обсягів даних для їх аналізу та складання звітів	Ефективна обробка великого обсягу транзакцій онлайн
Джерела даних	Історичні та об'єднані дані з кількох джерел	Транзакційні дані у реальному часі з одного джерела
Форматування даних	Багатовимірні моделі, що дозволяють розглядати дані під різними кутами	Одновимірні та зосереджені на одному аспекті моделі, що дозволяють використовувати реляцій-ну базу даних для їх представлення у таблиці
Архітектура даних	Пріоритет операціям читання даних, що дозволяє швидко та ефективно виконувати складні запити до великих обсягів даних	Пріоритет операціям запису даних, що дозво-ляє оновлювати високо-частотні транзакційні дані великого обсягу без шкоди їх цілісності
Продуктивність	Час обробки даних варіюється в межах хвилин чи годин, залежно від їх типу та обсягу. Періодичне (щоденно; щотижнево; щомісячно) пакетне оновлення баз даних, ініційоване користувачами	Час обробки даних вимірюється в мілісекундах або менше. Потокове оновлення баз даних у реальному часі,– швидке, енергійне, ініційоване користувачами
Вимоги до ресурсів обчислювання і зберігання даних	Високі – терабайти (ТБ) та петабайти (ПБ)	Порівняно не високі (для зберігання) – гигабайти (ГБ), й високі для обробки
Додатки	Аналіз тенденцій, прогнозування поведінки клієнтів та визначення прибутковості	Обробка платежів, замовлень та управління даними клієнтів
Напрям використання	Створення звітів, виконання складного аналізу даних та виявлення тенденцій	Обробка замовлень, оновлення запасів та управління рахунками клієнтів

Джерело: розроблено на підставі [16]

OLAP є основним інструментом Business intelligence (BI), що дозволяє здійснювати фінансовий аналіз, аналіз продажів, ризиків і витрат, планувати і прогнозувати, управляти запасами та клієнтською базою, і є корисним для складного аналізу даних і складання звітів за великими наборами даних через скорочення часу на відповідь та підвищення продуктивності складних запитів. По суті – це незамінний інструмент обґрунтування управлінських рішень, орієнтованих на підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу.

OLTP є одним з інструментів ERP-систем, що використовується в бізнес-процесах підприємств, зокрема управлінських, забезпечуючи їх безперебійність, синхронізацію даних в реальному часі, швидку обробку трансакцій, високу надійність, безпеку та інтеграцію з іншими системами, і є важливим для інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень в оперативному порядку на всіх рівнях системи менеджменту, оскільки забезпечує швидкий доступ до даних та їх обробку. Тому для найбільш повного задоволення аналітичних потреб управління підприємствами торгівлі на перспективу бачиться доцільним поєднання можливостей OLAP та OLTP.

Висновок. Селекція та обґрунтування стратегії і тактики комерційної діяльності забезпечуються комплексністю управлінських впливів, що формуються в системі інформаційно-аналітичного сервісу управління торговельним підприємством, і забезпечуються дієвими механізмами й інструментами бізнес-аналітики. Останні не лише дають повне розуміння ситуації та контроль над нею, але й є точкою зростання, мейнстрімом виявлення потенційних можливостей ефективного функціонування і сталого розвитку у повоєнний період, виходячи з трендів сталості і зрозумілості бізнесу для усіх стейкхолдерів. Екосистема бізнес-аналітики в інформаційно-аналітичному сервісі управління підприємством торгівлі активно розвивається і надає все більше можливостей для підприємств, зокрема у фокусі розкриття їх потенціалу, зростання і досягнення поставлених цілей. Використання штучного інтелекту, машинного навчання, хмарних рішень та інструментів візуалізації забезпечують ефективність опрацювання та аналізу даних, що сприяє ухваленню більш поінформованих та конструктивних рішень. Базисом обґрунтованості управлінських впливів є інструменти OLAP та OLTP. Доцільним є гібрідний підхід до їх використання. На перспективу бачиться доцільним дослідження новітніх технологій, таких як блокчейн для забезпечення прозорості ланцюгів постачання, а також розширення можливостей Big Data для більш точного прогнозування ринкових тенденцій. Визначення впливу цих технологій на

ефективність бізнес-процесів та їхню здатність підвищувати конкурентоспроможність підприємств торгівлі є важливим напрямком для подальшого розвитку екосистеми бізнес-аналітики.

Список джерел інформації / References

1. Війна не змусила бізнес відмовитись від принципів сталого розвитку: дослідження EBA. URL: https://eba.com.ua/vijna-ne-zmusyla-biznes-vidmovytys-vid-pryntsypiv-stalogo-rozvytku-doslidzhennya-eva/.

Viina ne zmusyla biznes vidmovytys vid pryntsypiv staloho rozvytku: doslidzhennia EVA [The war did not force business to abandon the principles of sustainable development: EVA research]. Retrieved from https://eba.com.ua/vijna-ne-zmusyla-biznes-vidmovytys-vid-pryntsypiv-stalogo-rozvytku-doslidzhennya-eva/ [in Ukrainian].

2. Aydiner, A., Tatoglu, E., Bayraktar, E., Zaim, S., Delen D. (2019). Business analytics and firm performance: The mediating role of business process performance. *Journal of Business Research*, *96*, 228-237.

3. Bayrak, T. (2015). A review of business analytics: A business enabler or another passing fad. *Procedia-Social and Behavioral Sciences (July)*, *195*, 230-239.

4. Дмитришин Б. В., Боровий М. В. Бізнес-аналітика та її роль в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. № 5. С. 214–220.

Dmitrishin, B., Boroviy, M. (2020). Biznes-analityka ta yii rol v upravlinni konkurentospromozhnistiu pidpryiemstva [Business Analytics and Its Role in Managing the Competitiveness of an Enterprise]. *Central Ukrainian Scientific bulletin. Economic sciences*, *5*, 214-220 [in Ukrainian].

5. Бруханський Р., Спільник І. Бізнес-аналітика vs. бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Вип. 1-2. С. 7–21. DOI**:** https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.007.

Brukhansky, R., Spilnyk, I. (2022). Biznes-analityka vs. biznes-analiz: suchasnyi dyskurs, model profesiinoi kompetentsii initsiatora pozytyvnykh zmin. [Business analitics vs. business analysis: current discourse, professional competence model of the initiator of positive change]. *The institute of accounting, control and analysis in the globalization circumstances, 1-2*, 7-21. DOI**:** https://doi.org/10.35774/ibo2022.01-02.007 [in Ukrainian].

6. Вінничук О. Ю., Вінничук І. С., Білоскурський Р. Р. Концептуальні основи практичного застосування бізнес-аналітики. *Науковий вісник Херсонського державного ун-ту. Серія: Економічні науки*. 2022. Вип. 45. С. 69–75.

Vinnychuk, O., Vinnychuk, I., Biloskurskyy, R. (2022). Kontseptualni osnovy praktychnoho zastosuvannia biznes-analityky [Conceptual fundamentals of practical application of business analysis]. *Scientific bulletin of Kherson state university. Series: Economic sciences*, *45*, 69-75 [in Ukrainian].

7. Kościelniak, H., Łęgowik-Świącik, S., Jančíková, E. (2017). Business analytics of enterprises in terms of strategy. *Polish journal of management studies, 16(1),* 67-77.

8. Кохановський К. Д. Інформаційні системи та технології для бізнес-аналітики. *Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 17 березня 2021 року. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2021. С. 167–171.

Kokhanovsky, K. (2021). Informatsiini systemy ta tekhnolohii dlia biznes-analityky [Information systems and technologies for business analytics]. *Business intelligence in the management of foreign economic activity: Proceedings of the VIII International Scientific and Practical Conference, March 17*. Kyiv: State Enterprise «Information and Analytical Agency», 167-171 [in Ukrainian].

9. Філіпова Л. Я. Системи бізнес-аналітики: сучасні тенденції розвитку. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 43–48.

Filipova, L. (2022). Systemy biznes-analityky: suchasni tendentsii rozvytku [Business intelligence systems: modern development trends]. *Library Science. Record Studies. Informolog, 1,* 43-48 [in Ukrainian].

10. Frankenfield, J. (2024). What Is Business Intelligence (BI)? Types, Benefits, and Examples. Retrieved from https://www.investopedia.com/terms/b/business-intelligence-bi.asp.

11. Чкан А. С., Гостева Ю. А. Сутність аналітичної роботи та інструменти бізнес-аналітики в управлінській діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. Вип. 3(03). С. 155–158.

Chkan, A., Guesteva, Yu. (2016). Sutnist analitychnoi roboty ta instrumenty biznes-analityky v upravlinskii diialnosti [The essence of analytical work and business intelligence tools in management activities]. *Eastern Europe: economy, business and management, 3(03)*, 155-158 [in Ukrainian].

12. Яремко З. М. Модель бізнес-аналітики підприємства в контексті стратегічного управління. *Інноваційна економіка*. 2013. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_3_76.

Yaremko, Z. (2013). Model biznes-analityky pidpryiemstva v konteksti stratehichnoho upravlinnia [Model of business intelligence of the enterprise in the context of strategic management]. *Innovative economy, 3*. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_3_76 [in Ukrainian].

13. Бізнес-аналітика: чим вона корисна підприємцям. URL: https://info.nic.ua/uk/blog-uk/business-analytics-2/ (дата звернення: 24.04.2024).

Biznes-analityka: chym vona korysna pidpryiemtsiam [Business analytics: how it is useful for entrepreneurs]. Retrieved from https://info.nic.ua/uk/blog-uk/business-analytics-2/ [in Ukrainian].

14. Kashchena, N. (2023). Digital technologies providing multi-vector increase in the performance of the commercial activities of enterprises. *Digital transformation and technologies for sustainable development all branches of modern education, science and practice: International Scientific and Practical Conference Proceeding, January 26, Lomza, Poland: Publishing house MANS w*

Łomży, 2, 63-67. Retrieved from https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/29362/1/zbior_prac_tom_2__26012023-63-67.pdf.

15. Kashchena, N., Nesterenko, I. (2022). Digitalization of the innovative development management information service of the enterprise. *Mechanisms for ensuring innovative development of entrepreneurship: monograph*. Tallinn: Teadmus OÜ, 238-254. Retrieved from https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/31559.

16. OLAP vs. OLTP: What's the Difference? Retrieved from https://www.ibm.com/blog/olap-vs-oltp/.

Кащена Наталія Борисівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету, natakaschena@gmail.com.

Kashchena Nataliia Borysivna, Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Accounting, Auditing and Taxation of the State Biotechnology University, natakaschena@gmail.com.

Янчева Ліана Миколаївна, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету, l.jinsheva@btu.kharkov.ua.

Yancheva Liana Mykolaivna, candidate of economic sciences, professor, professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation of the State Biotechnology University, l.jinsheva@btu.kharkov.ua.

УДК 336.76(477)"364":339.9

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ ТА ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

О.П. Близнюк, Т.О. Ставерська

Проаналізовано тенденції розвитку національного фондового ринку в умовах воєнного стану та активізації світових процесів фінансової глобалізації. Надано оцінку динаміки і структури емісій та обігу пайових і боргових цінних паперів на ринку капіталів України за останні 10 років, що довело наявність диспропорції у співвідношенні боргових та пайових фінансових інструментів, домінуючого боргового характеру фінансування Державного та місцевих бюджетів України в умовах війни. Визначено стратегічні завдання післявоєнної відбудови економіки та ринку капіталів України, обґрунтовано вектори активізації фінансово-інвестиційних процесів та інтеграції національного фондового ринку в загальносвітовий економічний простір в умовах фінансової глобалізації.

Ключові слова: *фондовий ринок, ринок капіталів, фінансова глобалізація, фінансово-інвестиційні процеси, цінні папери, акції, облігації внутрішньої державної позики.*